

Rok Mlsny v čele ÚOHS: drobné změny k lepšímu, problémy s nezávislostí a koncentrací moci u předsedy trvají

Podezřelá schůzka Petra Mlsny na Hradě nám po roce klidu připomněla časy bývalého předsedy Rafaje. Důvěryhodnost Antimonopolního úřadu stojí a padá s jeho předsedou, který stále drží v rukou všechny klíčové pravomoci úřadu. Protikorupční organizace Oživení zanalyzovala naplňování koncepce nového předsedy ÚOHS a společně s Rekonstrukcí státu a Transparency International zhodnotila první rok předsedy Mlsny ve funkci. Některé pozitivní kroky šéfa ÚOHS bohužel shazuje jeho nezájem o nezbytné systémové změny.

Jaké změny přinesl Petra Mlsna na ÚOHS?

Jedním z prvních kroků nového předsedy byla reforma způsobu obsazování rozkladových komisí, které předsedovi doporučují, jak rozhodnout ve druhém stupni řízení. V minulosti jsme opakovaně kritizovali, že výběr členů prováděl sám předseda a že se v komisích objevovala podezřelá jména jako například trestně stíhaný Jiří Švachula či dcera bývalého předsedy ÚOHS Petra Rafajová.¹

“Předseda Mlsna zavedl systém, podle kterého členy komisí nominují vybrané organizace (včetně protikorupčních organizací), ze kterých pak předseda vybírá a část do rozkladových komisí jmenuje. Musí přitom splňovat nově zavedené kvalifikační předpoklady, zejména s ohledem na odbornost a praxi,” vysvětluje Věnek Bonuš, právník Frank Bold.

Takto byly na začátku mandátu Petra Mlsny komise z podstatné části přeobsazeny, přičemž ve výsledku se vyměnila asi polovina osob.

Jako novinku předseda Mlsna zavedl takzvané metodické dny. Jedná se o půldenní semináře, kde představitelé ÚOHS přibližují jednotlivé oblasti veřejného zadávání a které jsou zejména mezi zadavateli velmi populární. Předseda dále urychlil řízení zkrácením lhůty pro předání spisu z I. stupně na stupeň II. z 30 dní na maximálně 15, přičemž průměrná lhůta dle Úřadu činí 8 dní.

Za další pozitivum považujeme aktualizaci etického kodexu, který je zveřejněn na webu Úřadu. Úřad dále aktivně usiluje o lepší využití informací z trestních řízení, což by mělo vést k efektivnějšímu šetření nejzávažnějších případů, kterými se ÚOHS zabývá.

Co se předsedovi Mlsnovi povedlo?	Co se předsedovi Mlsnovi nepovedlo?
--	--

¹ VALÁŠEK, L. a LÁNSKÝ, T. Firma hostila šéfa antimonopolního úřadu na fotbale. Zachránil jí stamiliony. MF Dnes [online]. 20. června 2019 [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rafaj-antimonopolni-urad-busline.A190618_115813_domaci_lva

Reforma rozkladových komisí	Opomenutí posílení nezávislosti Úřadu, které požaduje EU
Metodické dny	Upuštění od záměru reformovat druhostupňové rozhodování
Zkrácení lhůty na předání spisu	Slabá kontrolní činnost Úřadu, chybějící vlastní iniciativa
Aktualizace etického kodexu	Upuštění od zahájení odborné diskuze o rozšíření působnosti Úřadu o problematiku ochrany spotřebitele
Využívání informací z trestních řízení	Upuštění od sestavování vzorů zadávacích dokumentací

Velké změny se nekonají ani neplánují

Za nevyhovující považujeme přístup předsedy Mlsny k systémovým změnám, které by výraznějším způsobem zasáhly do fungování Úřadu. Antimonopolní úřad má mimo jiné za úkol transponovat směrnici o hospodářské soutěži.

“Legislativní návrh, který Úřad předložil do meziresortního připomínkového řízení, však zcela opomíjí ustanovení evropské směrnice týkající se záruk nezávislosti Úřadu,” kritizuje Jan Dupák, právník Transparency International.

Ve své koncepci, se kterou Petr Mlsna uspěl ve výběrovém řízení na předsedu, uvedl, že je nutná legislativní změna druhostupňového rozhodování. Podle jeho vyjádření pro protikorupční organizace však tento záměr opustil s odůvodněním, že současný stav je dostačující.

“Takové vysvětlení však nemůže obstát. Předseda si totiž zároveň vymínil, že se může odklánět od doporučení rozkladové komise, což se zatím stalo v 9 případech. Efektivně tak dochází k přiznané koncentraci rozhodovacích pravomocí v ruce jediného člověka, který pak říká, že mu takový stav vyhovuje a systémová změna není nutná,” vysvětluje Marek Zelenka, právník Oživení.

Za negativum taky považujeme, že Úřad aktivně nevyhledává případy překračování zákona a omezuje se na vyřizování podnětů zvenčí. V oblasti veřejných zakázek proběhla v roce 2021 jediná kontrola a v oblasti hospodářské soutěže jich proběhlo 26. Vše na základě podnětů zvenčí. Neprobíhají tak kontroly z iniciativy samotného Úřadu zaměřené například na určité sektory, nevyužívá se datová analýza k vyhledávání podezřelých případů. Je však nutné dodat, že Úřad se zejména na počátku roku 2021 potýkal s nedostatkem kapacit, což může být hlavním důvodem pro nízkou iniciativu Úřadu.

Nedošlo také ke slibovanému zahájení odborné diskuze o možnosti rozšíření působnosti ÚOHS o problematiku ochrany spotřebitele s odůvodněním, že došlo ke změně vlády. Takové vysvětlení však neobstojí, protože právě změna vlády je ideální příležitost pro řešení koncepčních otázek, které se následně mohou objevit například v programovém prohlášení vlády. Předseda Mlsna dále nezpracoval v koncepci slíbené roční vyhodnocování rozhodovací činnosti, které mělo posílit předvídatelnost rozhodování Úřadu. Sešlo rovněž z plánu na sestavení vzorů jednoduchých zadávacích dokumentací.

Předseda stále koncentruje příliš moci, ÚOHS potřebuje reformu

Předsedovi Mlsnovi lze k dobru přičíst zejména dílčí změny ve fungování Úřadu, jako je reforma rozkladových komisí či posílení metodické aktivity, a dále některé pozitivní posuny v každodenním fungování Úřadu. Potřebným systémovým změnám se však předseda Mlsna aktivně brání. Upustil od veškerých vlastních reformních ambicí a zjevně negativně se staví ke komplexní reformě ÚOHS, kterou například obsahuje programové prohlášení vlády.

“Nedávná tajná schůzka předsedy Mlsny na Hradě, ze které se vytratil pěšky zadním východem, zatímco na něj marně čekal řidič, poukazuje na velký systémový problém Úřadu. Jeho důvěryhodnost stojí a padá s jeho předsedou. Ten má totiž celoevropsky unikání postavení. Sám rozhoduje ve druhém stupni a značný vliv má i na rozhodování ve stupni prvním. Koncentruje tak u sebe dohledové pravomoci nad 600 miliardami, které se ročně otočí ve veřejných zakázkách,” uvádí Věnek Bonuš, právník Frank Bold.

Řešením je zavedení kolektivního rozhodování, které je v EU standard. Namísto předsedy by rozhodovala Rada složená z kvalitních právníků a ekonomů. Předseda by pak nemohl jednou podezřelou schůzku ohrozit důvěryhodnost celého Úřadu, bylo by totiž jasné, že rozhodování ÚOHS na něm nestojí, protože sám o žádném sporu nerozhodne. Kolektivní rozhodování by také pomohlo předcházet korupci. Ovlivnit 15 lidí je zkrátka složitější, než ovlivnit jediného člověka.

Společně s posílením nezávislosti rozhodování Úřadu můžeme v rámci reformy také urychlit jeho činnost, a to odstraněním jedné instance ve správním řízení. Plně postačí jedno kvalitní rozhodnutí. Není nutný současný stav, kdy jeden Úřad posuzuje tutéž věc dvakrát, než se případně může dostat k soudu.

S ohledem na fakt, že reforma ÚOHS je obsažena v programovém prohlášení vlády v gesci Ministerstva pro místní rozvoj, obrátili jsme se na ministerstvo s žádostí o vyjádření:

“Struktura Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže by se měla změnit a nově stanovit například roli předsedy v rozhodovacím procesu. Jako první krok proto na Ministerstvu pro místní rozvoj připravujeme zadání na zpracování hodnocení dopadů regulace (RIA), které by mělo být hotové do konce roku,” uzavírá Janusz Konieczny, poradce ministra Bartoše (MMR).

Protikorupční organizace Oživení, Rekonstrukce státu a Transparency International zhodnotily první rok předsedy Mlsny ve funkci podle veřejných zdrojů, odpovědi Úřadu na zaslané otázky, posouzení koncepce předsedy, se kterou uspěl ve výběrovém řízení, příslibů z osobního jednání a některých veřejných vystoupení.